

Η ΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

Μια Χώρα χωρίς Ταυτότητα Βουλιάζει

Ο πολιτισμός θα έπρεπε να είναι κύριο συγκριτικό πλεονέκτημα για τη χώρα μας. Και σε συνδυασμό με τον χώρο (φύση, τοπίο, αρμονία γεωγραφικών στοιχείων, ευκρασία, το «ευσύννοπτο», ισχυρές ορεινές γραμμές, γυμνές δυνατές μορφές, φως), θα μπορούσαν να αναδειχθούν μοναδικά φυσικά μουσεία και εργαστήρια δουλειάς πάνω στις σχέσεις πνεύματος και υλικού περιβάλλοντος. Παραδείγματος χάριν, ο Απόλλων στις διάφορες θέσεις λατρείας του – γιατί και πώς εκεί και όχι αλλού. Και γιατί Αχαικές αποικίες στην Κάτω Ιταλία. Μια ιδέα μεταξύ πάμπολλων.

Και μόνο η αποτυχία να καλλιεργήσει αυτό το προφανές συγκριτικό πλεονέκτημα κάνει το Καθεστώς Leviathan και τις Κυβερνήσεις του ένοχες εγκλήματος καθοσιώσεως εναντίον της χώρας και της κοινωνίας των δημιουργών. Και θα καταλογιστεί δεόντως η πρέπουσα ποινή της κολοσσιαίας αυτής ενοχής.

Το πολιτιστικό επίπεδο της χώρας είναι εξαιρετικά χαμηλό, τριτοκοσμικό. Δεν υπάρχει εκείνη η επαρκής καλλιέργεια της σκέψης και των τεχνών που δημιουργεί κριτήρια διάκρισης λεπτής και βαθιάς, αντικειμενικά κριτήρια καλύτερου και χειρότερου από τα οποία εξαρτάται η πνευματική και καλλιτεχνική παραγωγή. Δεν βοηθήθηκε ούτε καν ενθαρρύνθηκε η παραγωγή πολιτισμού υψηλής ποιότητας. Αντιθέτως επικράτησε το κακοδαίμον πλαίσιο που ίσχυσε σε όλο το Νεοελληνικό Σύστημα, φεουδαρχία – ολιγαρχία – αναξιοκρατία. Με τα ίδια όπως παντού αποτελέσματα. Όπως και στην Παιδεία. Παιδεία και Πολιτισμός συναρτώνται αναγκαία ως μαθητεία προς τέχνη, μάθηση προς γνώση.

Δυο θεμελιώδεις αιτίες εξηγούν την κακορίζικη αυτή πενία, μια ειδική, η άλλη γενική.

Η ειδική αιτία αναφέρεται στην πολιτιστική πολιτική των Εξουσιών και Επισημοτήτων στη χώρα μας. Η πολιτιστική πολιτική είχε δυο σκέλη, βεβλαμμένα και τα δύο και ανάπηρα. Πρώτον, προς τα έξω, το Καθεστώς είχε στόχο καθαρά επικοινωνιακό (όπως σε κάθε τομέα, όπου πάντοτε νομίζει ότι το πρόβλημα είναι πρόβλημα επικοινωνίας). Είχε αγωνία πώς να καταστήσει γνωστούς τους πολιτιστικούς θησαυρούς της χώρας. Δεν μπορούσε και δεν ήθελε να πιστέψει ότι έξω ξέρουν καλύτερα αυτούς τους θησαυρούς από τους μέσα. Είναι σαν να δίνεις πακτωλούς χρημάτων για να δείχνεις στους άλλους χρυσάφι ατόφιο, χωρίς ποτέ να μπαίνεις στον κόπο να το χρησιμοποιήσεις, και ενώ αυτοί το δουλεύουν από μακρού συνέχεια κάνοντάς το κοινό κτήμα.

Και δεύτερον, προς τα μέσα, η πολιτιστική πολιτική του Καθεστώτος είχε σαν άξονα την αρχή της ευρύτατης, πρακτικά απεριόριστης, διασποράς των πόρων σε κάθε δράση, χωρίς όχι μόνο αυστηρά αλλά έστω κάποια υποτυπώδη κριτήρια αξιολόγησης. Και δεν μιλάω εδώ για την άλλη πλευρά του νομίσματος: απουσία αξιολογικών κριτηρίων από οποιαδήποτε δράση συνεπάγεται παρουσία ιδιοτέλειας. Τέτοια απουσία από δράση εξουσίας συνεπάγεται πελατειακές σχέσεις και διαφθορά.

Αλλά ας μείνω στον πολιτισμό. Πολιτιστική πολιτική που στοχεύει στον μέσο πολιτιστικό όρο και έτσι δικαιολογεί την άκριτη διασπορά, έχει σαν αναπόφευκτο αποτέλεσμα, κατά πρόθεση ή παρά πρόθεση, τη συνεχή υποβάθμιση του μέσου όρου. Σε όλη την ανθρώπινη

δραστηριότητα, αλλά καθαρότερα στον πολιτισμό, λειτουργούν δυο αντίθετες δυνάμεις. Η τάση προς το καλό και το άριστο (προς την οποιαδήποτε τελειότητα, το να γίνεται και να είναι καλά κάτι) και η ροπή της αδράνειας. Έτσι η στόχευση πρέπει να είναι ψηλά, ώστε να υπερνικάται η βαρύτητα της αδράνειας. Και η στόχευση πρέπει να είναι ψηλά όχι ως πρόθεση και ρητορικό σχήμα και πολιτική απάτη. Χρειάζεται να πραγματοποιείται μια υψηλή επίτευξη, ώστε από αυτή να «κρεμιέται» όλη η δυναμική της ανάπτυξης. Είναι ένας αδήριτος νόμος της ανθρώπινης φύσης που δρα με μαθηματική βεβαιότητα. Προσπάθησε να «εξυπηρετήσεις» ένα μέσο όρο και αυτός θα πέσει. Εστίασε τη δράση σε υψηλό επίπεδο και ο μέσος όρος θα ανέβει. Ο νοών νοείτω.

Και ποια είναι η γενική αιτία της πολιτιστικής (και εκπαιδευτικής) πτώχευσης της χώρας; Υπάρχει στον Ελληνισμό μια έμφαση στην ολοκληρούσα δύναμη του Τρία. Από την Τριαδολογία αυτή σημαντικότερη είναι η τριάδα: Ουσία – Δύναμη – Ενέργεια. Με απλά λόγια, η τριάδα αυτή λέει ότι δεν υπάρχει ενεργή δράση χωρίς προϋποτιθέμενη δύναμη από την οποία και να απορρέει. Και δεν υπάρχει δύναμη χωρίς κάτι με ορισμένη μορφή και χαρακτήρα που να την έχει, κάτι με μια στέρεη βάση της οντότητάς του. Αυτή η στέρεη βάση είναι ο ορισμός της ύπαρξης και η ουσία κάθε πράγματος. Και αυτή κάμπει και επηρεάζει τον χώρο γύρω της δημιουργώντας δυναμικό πεδίο, για να το πω με αναλογία από τη φυσική.

Αρα. Για να έχεις άφθονη ενέργεια χρειάζεσαι αστείρευτη δύναμη. Και γι' αυτό χρειάζεσαι ισχυρή ταυτότητα.

Ο Νεοελληνισμός δεν απέκτησε ποτέ ωρισμένη ταυτότητα. Να γιατί ήταν καταδικασμένος να αποτύχει. Τόσο απλά.

Ο κλασσικός Ελληνισμός δεν οικειοποιήθηκε πραγματικά, έμεινε θέμα μουσειακό και ρητορικού βερμπαλισμού. Δεν υπήρξε Αναγέννηση στην βάση της Νεώτερης Ελλάδας, ενώ ένας νέος Ανθρωπισμός είχε μπει στα θεμέλια της Νέας Πρωσσίας μια-δυο δεκαετίες πριν την Επανάσταση. Η αρχαιότητα αντιμετωπίστηκε σαν το είδος της ιδιοκτησίας που την διεκδικείς σε Πρωτοδικεία, και χωρίς χρησιμότητα! «Δικά μας» λένε οι Καθεστωτικοί «Ψωροεμείς» (έκφραση από τα τέλη του 19ου αιώνα).

Με την Ρωμαϊκή Εποχή και τον Μέγα Κόσμο της Ελληνικής Ανατολής (που υμνεί ο Καβάφης) οι Ψωροεμείς ξεμπερδεύαν γρήγορα: παράρτημα του ιδεοληπτικού «κλασσικού» χωριού τους με υποτελείς τους χοντροκομμένους Ρωμαίους και τους χαύνους Ανατολίτες. Τα ίδια για την Ορθοδοξία. Την θρησκεία το Καθεστώς την θέλει για τα πανηγύρια, κυριολεκτικά και μεταφορικά, και για νομιμοποίηση. Ποτέ δεν δουλεύτηκε η οργανική σχέση του παλαιού με το νέο, του Λόγου του Όντος και του Θεού Λόγου. Το Καθεστώς επένδυσε σε μια κούφια «Ελληνορθοδοξία», ανούσια όσο το ίδιο.

Τα ίδια με το Βυζάντιο. Τίποτα από το κάλλος της μεγαλοπρέπειας που έκανε τον Ρώσσο Πρίγκηπα Βλαδίμηρο να ασπασθεί για τον λαό του την Βυζαντινή θρησκεία και επιρροή, τίποτα από την σκέψη και την τέχνη που έκανε την Αναγέννηση πριν την Αναγέννηση. Τίποτα εκτός από το «πάλι με χρόνια με καιρούς». Χρωστάει από πάνω η ιστορία στους Ψωροεμείς!

Η Οθωμανική ιστορία και πολιτισμός διαγράφεται με μονοκοντυλία. Και η βυζαντινότερη αρχιτεκτονική του. Και η μουσική του αρχαίας καταγωγής. Και ο Μυστικισμός του. Και άλλα. Μόνο τα «400 χρόνια» μένουν για να «δικαιολογούν» την αποτυχία του Καθεστώτος. Το ενιαίο Μουσείο της Αττάλειας περιλαμβάνει Χιττιτική, Φρυγική, Λυδική, Ελληνική, Ρωμαϊκή, Βυζαντινή, Σελτζουκική, Οθωμανική περίοδο. Και μια επιγραφή δηλώνει: ό,τι έγινε στον χώρο εδώ είναι κοινή παράδοση.

Το «Ευρωπαϊκό» στον ΝεοΕλληνισμό δεν είναι παρά ψιμύθιο. Με φτιασίδια δεν κάνεις τίποτα. Η «Ευρωπαϊκή» νεοελληνική πολιτιστική παραγωγή είναι φτωχός συγγενής στην σπάνια καλύτερη περίπτωση, και καταγέλαστος πιθηκισμός στην συνήθη. Καταγέλαστος και επικίνδυνος: ο πίθηκος θα κοπεί αν κάνει να ξυριστεί. Και έγινε!

Ο ΝεοΕλληνισμός δεν έχει ταυτότητα. Ξώφλησε.

Οι επαγγελματίες «ρεαλιστές» έβλεπαν συγκαταβατικά τέτοιες αναλύσεις ως «φιλοσοφίες», ή περιφρονητικά ως «αερολογίες». Αλλά όπως ήταν φυσικό, αποδείχθηκε φούσκα μαλακότητας ο ιδιοτελής ψευδορεαλισμός τους. Ας πετάξουμε οι Δημιουργοί τις Μωρές Παρθένες έξω από την πόρτα.

[Δημοσιεύθηκε στον "ΠΑΤΡΙΝΟ ΤΥΠΟ"]